

Nejnovější šelma od Applu

Na letošní konferenci WWDC v San Francisku ohlásila firma Apple novou verzi operačního systému Mac OS X: jde o verzi 10.3 s kódovým jménem Panther - po Pumě a Jaguáru tedy další velká kočka.

V tomto článku se zběžně seznámíme s tím, co Panther oproti svým předchůdcům dokáže nového. Hned na začátku se ovšem sluší říci, že se samozřejmě soustředíme jen na oficiální novinky, jejichž uvedení v tisku firma Apple odsouhlasila - Panther nabízí předlouhou řadu dalších nových služeb, o kterých se však prozatím psát nesmí. Znají je tak jen ti, kdo se konference WWDC zúčastnili - ti totiž dostali od firmy Apple CD s beta verzí nového systému.

Na první pohled...

... uvidíme samozřejmě grafiku. Vzhled Pantheru je oproti současnému systému mírně přepracován, takže obrazovka je o něco málo přehlednější. Rozdíly však nejsou zásadní: je zde méně vodorovných proužků a hlavně - titulky oken už nejsou průhledné. Ačkoli to stále není tak přehledné, jako býval NeXTStep, oproti Jaguáru jde rozhodně o vylepšení.

Podstatné změny ve vzhledu se dočkal Finder, základní správce složek a souborů v Mac OS X. Jeho okna mají nyní vzhled "leštěného kovu" a po levé straně přibyl nový sloupec ikon často užívaných objektů. Sem se přestěhovaly některé ikony z lišty nástrojů (ta je ovšem stále k dispozici a můžeme ji využívat stejně jako v Jaguáru). Nový vzhled Finderu dobře vidíme na obr. 1. Z hlediska funkce je nový Finder rozhodně lepší a pohodlnější, ale "leštěný kov" se k němu nehodí. Můžeme jen doufat, že se brzy po uvolnění Pantheru objeví systémový "hack", který oknům Finderu vrátí standardní vzhled.

Exposé pro přehlednost

Zmatek mnoha vzájemně se překrývajících oken na prvním obrázku je úmyslný - umožňuje totiž dobře ilustrovat jednu ze zásadních novinek v grafickém uživatelském rozhraní, službu Exposé. Ta po stisknutí jediné klávesy (či odpovídající akci myši) všechna okna včetně jejich obsahu zmenší a rozmístí po obrazovce tak, abychom na každé z nich dobře viděli (obr. 2). Kterékoli z oken v režimu Exposé můžeme okamžitě kliknutím aktivovat a "vytáhnout" do popředí (přitom se samozřejmě všechna okna opět zvětší a přemístí na původní místa). Exposé toho umí ještě víc: můžeme si například vyžádat zobrazení všech oken jediné aplikace nebo okamžitě skrytí všech oken, chceme-li mít rychlý přístup k objektům na ploše.

Panther je obecně velice rychlý, rychlejší než Jaguár, a Exposé to jen potvrzuje. Když jsem o této službě prvně četl, předpokládal jsem, že bude rozumně použitelná tak na G5 s několika gigabajty paměti. Opak je pravda - sám jsem vývojářskou beta verzi Pantheru zkoušel na starém nevykonném počítači iBook G3/500 s minimem paměti (128 MB) a všechny služby včetně Exposé fungovaly skvěle.

Ještě k Finderu

Nový Finder nabízí kromě nového vzhledu i řadu nových (či staronových) služeb. Znovu se zde objevily například tzv. visačky (barevné označení souborů a složek), jež podporoval naposledy Mac OS 9 a jež jeho uživatelům v Mac OS X znatelně chyběly. Bohatší je i podpora prohlédávání disků. Pro ty, kdo pracují se sdílenými daty v počítačové síti, bude velmi příjemný přímý odkaz Networks, který nabídne rychle a pohodlně přístup ke všem serverům, aniž by bylo třeba explicitně volat příkaz pro jejich vyhledání a připojení.

Panther nabízí i rozšířené služby pro bezpečnost. Sám Finder dokáže na vyžádání mazat soubory obsahující citlivá data tak, aby je nebylo možné žádným způsobem obnovit (obsah souboru se nejprve několikanásobně přepíše náhodnými daty). Kromě toho je možné chránit celou domovskou složku heslem tak, že Mac OS X všechny soubory na disku automaticky s použitím hesla šifruje (pomocí velmi bezpečného algoritmu AES se 128bitovým klíčem). Díky tomu pak nikdo bez znalosti hesla nemůže k údajům získat přístup, ani kdyby vymontoval pevný disk z počítače a četl jej prostřednictvím speciálního zařízení.

Nové služby jsou samozřejmě k dispozici všem aplikacím. Například nový vzhled okna Finderu se sloupcem ikon často používaných objektů a s volbou různých možností zobrazení a třídění objektů v pravé části okna je nyní k dispozici v kterékoli aplikaci jako standardní panel pro výběr souboru (obr. 3).

Další novinky

Panelem pro výběr souborů ovšem nové služby ani zdaleka nekončí. Všechny aplikace, jež využívají standardní panel písem, mají jeho prostřednictvím k dispozici přístup k nové aplikaci FontBook - správci písem s bohatými možnostmi řízení, aktivace a deaktivace písem a jejich skupin. FontBook se také stará o instalaci písem, nabízí vyhledávání a další služby.

Jestliže se bývalí uživatelé Mac OS 9 znovu shledávají se svými visačkami, bývalí uživatelé NeXTStepu naleznou v Pantheru mnohem důležitější "znovuobjevené" služby: především, Mac OS X 10.3 opět plně podporuje faxování. Připomeňme, že všechny Macy jsou standardně vybaveny modemem, který "umí" faxovat; jakýkoli Mac s novou verzí operačního systému tedy ihned bez dalšího hardwaru či softwaru můžeme používat jako faxový přístroj s velmi bohatými službami.

Za zmínku může stát i to, že nová aplikace Preview - jež slouží (mimo jiné) ke čtení přijatých faxů - dokáže černobílé faxy automaticky převádět podle zvoleného zvětšení či zmenšení na antialiasované zobrazení ve 256 stupních šedi. Díky tomu jsou faxy na obrazovce velmi snadno čitelné. Aplikace Preview nabízí i řadu dalších nových služeb: dokáže nyní zobrazit i data ve standardním formátu PostScript a - stejně jako u formátu PDF umí je prohledávat a převádět na text. Díky výkonu technologie Quartz, jež je na PDF založena, je také v současnosti "panteří" Preview nejrychlejším prohlížečem PDF vůbec. Na duálním systému G4/1.42 (a připomeňme, že G4/1.42 už není ani zdaleka nejvýkonnějším procesorem v počítačích Apple!) bylo zobrazování testovacího dokumentu ve formátu PDF třikrát, a jeho prohledávání dokonce čtyřikrát rychlejší než na počítači Dell s procesorem P4/3 GHz a Windows XP.

I další aplikace nabízejí řadu novinek. Standardní součástí Pantheru je iChat AV nová verze diskusního ("chatovacího") systému, jež k mimořádné uživatelské přítulnosti svého předchůdce navíc nabízí internetovou telefonii a podporu videokonferencí. K tomu stačí libovolná digitální videokamera nebo si můžeme koupit přímo elegantní kamerku iSight od firmy Apple (nový iChat AV můžeme nainstalovat i do současné verze Mac OS X). Standardní textový editor TextEdit obsahuje kromě několika drobných vylepšení i jednu podstatnou novinku: dokáže číst i zapisovat dokumenty ve formátu MS Word. Novými službami jsou nabyty i další aplikace: třeba Mail obsahuje ještě vylepšený filtr spamu a je oproti starší verzi podstatně rychlejší.

Více uživatelů - najednou

Ačkoli Mac OS X byl od samého začátku víceuživatelský systém, na rozdíl od svého předchůdce bohužel neumožňoval současnou práci více různých uživatelů v aplikacích s grafickým uživatelským rozhraním (s výjimkou speciálního případu, kdy šlo pouze o dva uživatele a jeden z nich byl supervisor). Panther tento problém konečně odstranil: nyní může být k jednomu počítači zároveň přihlášeno libovolné množství uživatelů a jejich aplikace - bez omezení grafického uživatelského rozhraní - mohou běžet "najednou". Samozřejmě že klávesnice a obrazovka jsou v jeden okamžik vyhrazeny jedinému uživateli; přepnutí je však otázkou pouhého výběru uživatele z nabídky (a samozřejmě vložení jeho platného hesla - i přepínání mezi uživateli je stejně bezpečné jako celý Mac OS X, systém, který si díky své spolehlivosti a bezpečnosti pro svůj webový server vybrala armáda USA - www.army.mil).

Nebyla by to ovšem firma Apple a nebyl by to Mac OS X, kdyby i tato služba nebyla doplněna mimořádným grafickým uživatelským rozhraním. Místo toho, aby se obsah obrazovky prostě "přepnul" z oken a nabídek jednoho uživatele na okna a nabídky druhého, animuje Panther tento přechod s využitím třírozměrného přechodového efektu typu "rotující krychle".

Je na co se těšit!

Jak už jsme se zmínili v úvodu, už současně dostupná beta verze Pantheru obsahuje i dlouhou řadu dalších novinek a vylepšení, o nichž zatím firma Apple nedovolila veřejně informovat (zřejmě proto, že se jejich počet a detailní funkce ještě budou měnit). Můžeme si však dovolit napsat to, že ačkoli jde o ranou beta verzi, řada lidí ji úspěšně a bez problémů používá pro běžnou práci (i když firma Apple takové použití samozřejmě nedoporučuje). Máme se tedy rozhodně na co těšit: jakmile bude Panther oficiálně k dispozici, rozhodně se vyplatí upgrade.

Ondřej Čada, ocs@ocs.cz